

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KOMISIONERI PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI

Nr. 496 prot.

Tiranë, më 26 . 03 . 2024

V E N D I M

Nr. 79 , datë 26 . 03 . 2024

Mbështetur në nenin 32, pika 1, shkronja b), të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi¹, mori në shqyrtim ankesën nr. 270 Regj., datë 19.12.2023, paraqitur nga Fondacioni “Down Syndrome Albania” kundër Kryetarit të Bashkisë së Tiranës, z. E. V, në të cilën pretendohet për diskriminim në formën e “gjuhës së urrejtjes”, kundrejt personave me aftësi të kufizuara, për shkak të “aftësisë së kufizuar”.

Në përfundim të shqyrtimit të çështjes, Komisioneri,

K O N S T A T O I:

I. Parashtrimi i fakteve sipas subjektit ankues.

Sipas shpjegimeve të dhëna në formularin e ankesës, subjekti ankues, Fondacioni “Down Syndrome Albania” (në vijim referuar si DSA ose Fondacioni) parashtron se:

“Subjekti E. V, Kryetari i Bashkisë së Tiranës, gjatë emisionit “Real Story”, të datës 14.12.2023, me gazetarin S.B, në sekuencën kohore 33:02-33:32 minuta të emisionit, ka aluduar se, disa punonjës të institucioneve publike, për shkak të aftësisë së kufizuar, nuk mbajnë përgjegjësi të plotë para ligjit, për akuzat që ju bëhen. Kjo deklatarë, e vendosur nga z. V, në një kontekst të qartë diskriminues ndaj personave me aftësi të kufizuara (PAK), përmes citimit të ligjit për punësimin, që detyron çdo punëdhënës, publik apo privat, të punësojë një person me aftësi të kufizuara për çdo 24 punonjës, tendon të përçojë një narrativë publike të shtrembëruar për PAK, atë që ata nuk janë kompetentë dhe të aftë në detyrat që iu caktohen për të përmbushur, dhe se, puna që ju jepet është bamirësi.

¹ Në vijim referuar me akronimin KMD ose si Komisioneri.

Si organizatë që punon e advokon për të drejtat e personave me aftësi të kufizuara dhe ofrojmë shërbime për to, vlerësojmë se, një deklaratë e tillë minon punën ndërgjegjësuese që kemi bërë përgjatë shumë viteve, duke i mëshuar keqperceptimeve publike mbi mungesën e aftësive dhe kapaciteteve nga ana e PAK, por edhe arritjeve tona për t'i sanksionuar këto të drejta me ligj, siç është rasti i ligjit mbi punësimin.

Sjellim një transkript të deklaratës së z. E. V:

“S, kij parasysh se, me ligjin e punës që e kam bërë vetë, 1 në 24 veta në bashki apo në çdo institucion të administratës janë me aftësi të kufizuara. Dikush mund të thotë: “More, aftësia ime mendore e tillë ishte dhe kështu ma priti mendja. Pra, është shumë evazive kjo pjesa. E, megjithatë, nuk është roli im të gjykojë prokurorinë apo gjykatën. Roli im, si autoritet, është jo vetëm të ofroj gjithë dokumentet, por edhe të inkurajoj këdo që t'i përgjigjet drejtësisë.”

Për sa më sipër, Fondacioni, konsideron se në dialogun e transkriptuar më lart, është përdorur gjuhë urrejtjeje dhe denigruese e cila prek në mënyrë të drejtëpërdrejtë personat me aftësi të kufizuara.

Subjekti ankues, kërkon nga Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, konstatimin e diskriminimit që është bërë ndaj personave me aftësi të kufizuara nga ana e z. E. V, Kryetar i Bashkisë Tiranë, gjatë transmetimit të emisionit televiziv “Real Story”, të datës 14.12.2023, në televizionin ABC News Albania.

II. Ndjekja e procedurës për shqyrtimin e çështjes nga Komisioneri.

Në nenin 1 të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar parashikohet objekti i këtij ligji, duke u sanksionuar se:

“Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër.”

Neni 7 i LMD-së, i ndryshuar, në pikën 1 të tij, parashikon se: “Çdo veprim ose mosveprim i autoriteteve publike ose i personave fizikë a juridikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët publikë apo privatë, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi ose grupi personash, ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta apo të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë ose grupe të tjera personash, përbën diskriminim.”

Bazuar në nenin 32/1/b të ligjit, Komisioneri ka kompetencë për të shqyrtuar shkeljet që i bëhen zbatimit dhe respektimit të parimit të barazisë në lidhje me këto shkaqe.

Përsa më lart, referuar në nenin 32, pika 2 dhe 33, të ligjit nr. 10 221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, ka shqyrtuar çështjen duke ndërmarrë hapat si më poshtë:

Plotësimi i kriterëve formale të një ankese, për të vijuar me shqyrtimin administrativ të saj, është hapi i parë, që ndiqet nga Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi, në bazë parashikimeve përkatëse ligjore. Ky detyrim i Komisionerit parashikohet shprehimisht në ligjin nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, si dhe në ligjin nr. 44/2015 “Kodi i Procedurave Administrative i Republikës së Shqipërisë.

Mbështetur në parashikimin e nenit 44, pika 2, të ligjit nr. 44/2015 “Kodi i Procedurave Administrative i Republikës së Shqipërisë”, organi publik shqyrton paraprakisht kërkesën e depozituar nga pala, lidhur me përmbushjen e kriterëve formale ligjore, si kompetenca e organit publik, legjitimimi, afati, forma dhe çdo kriter tjetër të parashikuar nga ligji.

Në nenin 65, shkronja b), të ligjit të sipërpërmendur parashikohet gjithashtu se: “Në fillim të procedurës administrative, organi publik kryen verifikimet e mëposhtme:

.....

b) legjitimitimin e palës që ka paraqitur kërkesën për fillimin e procedurës administrative.”

Në pikën 1, të nenit 128, të ligjit nr. 44/2015 “Kodi i Procedurave Administrative i Republikës së Shqipërisë”, gjithashtu parashikohet koncepti i legjitimitimit edhe kur pala legjitimohet për të nisur një procedim administrativ. Sipas këtij neni, pala ka të drejtë të ushtrojë mjetet ligjore administrative ndaj çdo veprimi apo mosveprimi administrativ, nëse pretendon se të drejtat apo interesat e saj të ligjshëm cenohen nga ky veprim apo mosveprim.

Në rast se do t’i referohemi LMD-së, rezulton se në nenin 32, pika 1, të tij parashikohet shprehimisht se:

“1. Komisioneri ka kompetencë:

a) të shqyrtojë ankesat nga personat ose grupet e personave që pretendojnë se janë diskriminuar, siç parashikohet në këtë ligj;

b) të shqyrtojë ankesat nga organizatat që kanë një interes të ligjshëm për të vepruar në emër dhe me pëlqimin me shkrim të individëve ose grupeve të individëve që pretendojnë se ka ndodhur diskriminimi ose në emër të tyre për çështje që lidhen me interesa kolektive;

c) të kryejë hetime administrative pas marrjes së informacionit të besueshëm për shkelje të këtij ligj.”

Referuar parashikimit të shkronjës b), të pikës 1, të nenit 32, të ligjit të sipërpërmendur rezulton se Komisioneri shqyrton ankesat nga organizatat që kanë një interes të ligjshëm për të vepruar në emër dhe me pëlqimin me shkrim të individëve, ose në emër të tyre për çështje që lidhen me interesa kolektive.

“Interesi i ligjshëm” është elementi fillestar që duhet të plotësohet nga një organizatë, që depoziton ankesë pranë Komisionerit, për mbrojtje të interesave të një komuniteti të caktuar, që nënkupton legjitimitimin e saj në kryerjen e ankesës.

Referuar Vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, me nr. 429, datë 09.01.2013, nëpërmjet së cilit Fondacioni “Down Syndrome Albania” - DSA, është regjistruar si person juridik me kohëzgjatje të pacaktuar, si dhe Statutit të tij, konstatohet se misioni dhe qëllimi kryesor i veprimtarisë së këtij Fondacioni, organizatë jofitimprurëse, është integrimi i plotë në shoqëri, pavarësia dhe cilësia e lartë e jetesës për personat me sindromën Down në Shqipëri.

Mbështetur në përmbajtjen e aktit të regjistrimit dhe Statutit të Shoqatës, rezulton se forma e organizatës jofitimprurëse, është ajo e Shoqatës, parashikuar në ligjin nr. 8788, datë 07.05.2001 *“Për organizatat jofitimprurëse”* dhe objektivat kryesore të veprimtarisë së Shoqatës/Fondacionit, ndër të tjera janë të fokusuara në: Informim, ndërgjegjësim, përfaqësim dhe mbështetje të personave me sindromën Down dhe prindërve, familjarëve të tyre.

Vizioni dhe minisioni i Fondacionit përcaktohen në nenin 4, të Statutit, respektivisht si vijon:

“Vizioni: Integrim i plotë në shoqëri, pavarësi dhe cilësi të lartë jetese për personat me sindromën Down në Shqipëri dhe prindër me pritshmëri të tejkaluar për fëmijët e tyre.

Misioni: Të përkushtohet në promovimin dhe përkrahjen e së drejtës legjitime të pranimit, përfshirjes dhe integritit të personave me sindromën Down në shoqërinë shqiptare, bazuar në Konventën e të Drejtave të Njeriut dhe Personave me Aftësi Ndryshe, duke informuar dhe ndërgjegjësuar drejt opinionin publik, institucionet vendimmarrëse dhe palët e tjera të interesit, si dhe të kontribuojë në zhvillimin e potencialit maksimal tek personat me sindromën Down, për të bërë një jetë të pavarur, duke promovuar dhe aplikuar metodikat edukative dhe terapeutike më bashkëkohore.”

Qëllimi kryesor i Fondacionit, sipas parashikimit të bërë në nenin 5, të Statutit, është:

- *“Ofrim informacioni për familjarët, kujdestarët, edukatorët, mësime dhënësit dhe profesionistët që punojnë me personat me sindromën Down, si dhe për të gjithë palët e interesit.*
- *Rritje të ndërgjegjësimit të opinionit të gjerë publik për sindromën Down dhe potencialin e personave me këtë sindromë për të qenë anëtarë të vlefshëm në shoqëri.*
- *Përfaqësim i personave Down.*
- *Mbështetje për fëmijë e të rritur me sindromën Down.”*

Referuar Vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, me nr. 429, datë 09.01.2013, si dhe Statutit e Akt Themelimit të Fondacionit/DSA, znj. E. Z, themeluese e Fondacionit, është zgjedhur Kryetare i Bordit të Drejtorëve², e cila bazuar në kompetencat e parashikuara në Statut,

² Me një mandat 3 vjeçar, me të drejtë rrizgjedhjeje.

ka tagrin e përfaqësimit të Fondacionit në marrëdhënie me institucione të ndryshme dhe me persona të tretë.

Në këtë kontekst, theksojmë faktin se në bazë të pikës 1, të nenit 4, të ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, ky ligj zbatohet për të gjithë personat, që jetojnë dhe qëndrojnë në territorin e Republikës së Shqipërisë, të cilët janë e ndjehen pjesë e grupeve të mbrojtuar nga kjo Shoqatë.

Mbështetur në objektin e veprimtarisë së Fondacionit DSA, sipërcituar në vendim, Komisioneri gjykon se DSA, përfaqësuar nga E. Z (Themeluese e vetme e Fondacionit) legjitimohet dhe ka tagër për të bërë ankesë në emër të mbrojtjes së të drejtave të personave me sindromën Down, si pjesë e grupit të mbrojtur, PAK (persona me aftësi të kufizuar)

1. Nëpërmjet shkresës me nr. 1383/1 prot., datë 26.12.2023, Komisioneri, fillimisht i është drejtuar Televizionit ABC News, emisionit “Real Story”, duke kërkuar që për qëllime të hetimit administrativ t’i vihet në dispozicion në cilësi prove videoja (cv apo linku zyrtar) e emisionit datë 14.12.2023, ku kishte qenë i ftuar Kryetari i Bashkisë së Tiranës, z. E. V.
2. Në vijim, në mungesë të përgjigjes nga Tv ABC News, nëpërmjet shkresës me nr. 106 prot, datë 18.01.2024, Komisioneri, i është drejtuar shkresërisht Tv ABC News për depozitimin e videos dhe z. V, Kryetar i Bashkisë së Tiranës, me qëllim paraqitjen e parashtrimeve lidhur me pretendimin e ngritur nga subjekti ankues, DSA.
3. Në vijim të procedurës hetimore për shqyrtimin e ankesës, nëpërmjet shkresës me nr. 106/1 prot., datë 20.02.2024, Komisioneri, i është drejtuar sërish³ Tv ABC News dhe z. E. V, Kryetar i Bashkisë së Tiranës, me qëllim administrimin e videos që disponohej nga Tv dhe marrjen e informacionit apo njohjen me qëndrimin e z. V lidhur me deklarin e bërë prej tij, (pretendim për të cilin subjekti ankues ka pretenduar dhe përdorim të gjuhës së urrejtjes kundrejt PAK) në emisionin “Real Story”, të datës 14.12.2023, drejtuar nga gazetari S. B.

Lidhur me mospërgjigjet e kërkesave të përsëritura nga ana e KMD-së, për vënie në dispozicion të videos (CD apo linkut zyrtar) nga ana e autoritetit që e disponon atë, Tv ABC News, për qëllim të hetimit administrativ të ankesës së DSA, si dhe mungesën e informacionit, parashtrimeve a qëndrimit të mbajtur nga ana e z. V/Kryetar i Bashkisë së Tiranës, Komisioneri, ka analizuar kontentin e intervistës së z. V në emisionin “Real Story”, datë 14.12.2023, të gazetarit S. B, aksesuar ne linkun: <https://abcnews.al/real-story-me-s-b-14-12-2023/>.

Tematika e prezantuar në ekranin e Tv ABC News, ishte: “Pse nuk ka incenerator në Sharrë? Erion Veliaj në Real Story/ABC News Albania.”

Analiza e Komisionerit bazohet në deklarin e z. V, konkretisht në minutat 33:03-33:23, të intervistës së tij, transkriptuar si vijon:

³ Nëpërmjet një rikujtese

“S.B, kij parasysh se, me ligjin e punës që e kam bërë vetë, 1 në 24 veta në bashki apo në çdo institucion të administratës janë me aftësi të kufizuara.

Dikush mund të thotë: “More, aftësia ime mendore e tillë ishte dhe kështu ma priti mendja. Pra, është shumë evazive kjo pjesa. E, megjithatë, nuk është roli im të gjykojë prokurorinë apo gjykatën. Roli im, si autoritet, është jo vetëm të ofroj gjithë dokumentet, por edhe të inkurajoj këdo që t’i përgjigjet drejtësisë.”

III. Vlerësimi i fakteve dhe rrethanave të çështjes nga Komisioneri.

Dinjiteti i njeriut dhe të drejtat dhe liritë e tij, janë bazat e shtetit të së drejtës. Detyrimi i shtetit është, jo vetëm të mos i cenojë vetë ato, por ai duhet të marrë masa dhe të ofrojë garancitë e duhura për të garantuar mos cënimin e tyre nga privatët, pra shteti duhet të marrë të gjitha masat për t’i mbrojtur dhe për të garantuar gëzimin e tyre nga të gjithë individët. (Neni 3, i Kushtetutës së Shqipërisë)

Liria e fjalës dhe e shprehjes konsiston në një të drejtë themelore të njeriut. Kjo e drejtë luan rol thelbësor edhe në realizimin dhe mbrojtjen e të drejtave të tjera të njeriut. Koncepti i qytetarisë dhe i pluralizmit janë të porealizueshëm, nëse individëve nuk u jepet mundësia e shprehjes së lirë të mendimit. Toleranca ndaj mendimit të tjetrit dhe të ndryshmit, mundëson bashkëekzistencën në shoqëritë bashkëkohore multikulturore.

Pavarësisht sa më sipër, liria e shprehjes mund të keqpërdoret në situata të caktuara, duke sjellë si pasojë shkeljen e të drejtave të personave të tjerë. Në emër të “lirisë së shprehjes”, individë dhe grupe të caktuara mund të shprehin ide për superioritet të një race, feje apo etnie të caktuar, me qëllim përçmimin e të gjithë atyre, që nuk i takojnë grupit “të tyre”, si dhe të bëjnë thirrje për ndjekje, izolim, po madje edhe deri për genocid ndaj tyre. Në raste të tilla, liria e shprehjes përbën shqetësim për kategori të caktuara individësh dhe shpesh kalon deri në gjuhë urrejtjeje ndaj tyre. Pikërisht, femoneme të tilla aktualizojnë diskutimin për lirinë e shprehjes, kufizimet e saj dhe keqpërdorimin e kësaj lirie.

Në mediat shqiptare, jo në pak raste, është konstatuar se kultura e fjalës së përdorur nuk është e duhura. Njëkohësisht, është vënë re jo në pak raste jemi ndeshur me fenomenin e nxitjes, përdorimit dhe përhapjes së “gjuhës së urrejtjes” në publik për kategori apo grupe shoqërore, pa reflektuar asnjë ndjenjë përgjegjësie për fjalën e thënë në median e shkruar dhe atë televizive.

Liria e shprehjes buron nga parashikimet përkatëse në aktet juridike ndërkombëtare dhe standardet minimale të saj rezultojnë të përcaktuara në aktet ndërkombëtare të detyrueshme në nivel të përgjithshëm ndërkombëtar dhe në nivel rajonal. Shtetet palë e kanë për detyrë t’i inkorporojnë të drejtat dhe liritë në legjislacionin vendas dhe, në rast të cenimit të tyre, të mundësojnë mjete juridike për të rivendosur të drejtat e shkeluara.

Barazia dhe mosdiskriminimi, janë gur themeli i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë. Në nenin 18, të saj, Kushtetuta sanksionon : *“1. Të gjithë janë të barabartë përpara ligjit. 2. Askush nuk mund të diskriminohet padrejtësisht për shkaqe të tilla si gjinia, raca, feja, etnia, gjuha,*

bindjet politike, fetare a filozofike, gjendja ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësia prindërore. 3. Askush nuk mund të diskriminohet për shkaqet e përmendura në paragrafin 2, nëse nuk ekziston një përlligje e arsyeshme dhe objektive.”

Barazia dhe mosdiskriminimi janë gur themeli edhe e të drejtës ndërkombëtare mbi të drejtave të njeriut, të cilat janë ratifikuar nga vendi ynë duke u bërë pjesë të rendit të brendshëm juridik, menjëherë pas Kushtetutës dhe me epërsi ndaj ligjeve kombëtare.

Shqipëria ka nënshkruar Konventën Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtat të Njeriut dhe Lirive Themelore (*në vijim KEDNJ*), e cila në nenin 14, ndalon diskriminimin dhe detyron shtetet anëtare që të garantojnë gëzimin e të drejtave dhe lirive të përcaktuara në këtë Konventë pa diskriminim bazuar në një listë jo shteruese shkaqesh, duke sanksionuar: *“Gëzimi i të drejtave dhe i lirive të përcaktuara në këtë Konventë duhet të sigurohet, pa asnjë dallim të bazuar në shkaqe të tilla si seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, mendimet politike ose çdo mendim tjetër, origjina kombëtare ose shoqërore, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose çdo status tjetër.”*, si dhe Protokollin Nr. 12 të KEDNJ-së, i cili i detyron shtetet anëtare të garantojnë gëzimin pa diskriminim të të drejtave dhe lirive të përcaktuara nga legjislativi i brendshëm. Duke mbajtur parasysh, hierarkinë e normave juridike të sanksionuar në nenin 116 të Kushtetutës, i cili sanksionon epërsinë e të drejtës ndërkombëtare të ratifikuar nga Republika e Shqipërisë mbi ligjet e brendshme, KEDNJ, në referim edhe të evokimit që i bëhet asaj në nenin 17/2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, merr një status kushtetues në të drejtën tonë të brendshme. Për rrjedhojë logjike edhe praktika e Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ), me anë të të cilave bëhet interpretimi i Konventës, kanë fuqinë e Konventës.

Vendi ynë ka ratifikuar shumë prej traktateve për të drejtat e njeriut të Kombeve të Bashkuara, ndër të tjera, Paktin Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike, i cili në nenin 2, pika 1, përcakton: *“1. Çdo shtet palë i këtij Pakti zotohet të respektojë dhe t’u sigurojë të gjithë njerëzve që ndodhen në territorin e tij dhe që varen nga juridiksioni i tij, të drejtat e njohura në këtë Pakt, pa kurrfarë dallimi të bazuar në racë, ngjyrë, seks, gjuhë, fe, opinion politik ose çdo opinion tjetër, origjinë kombëtare apo shoqërore, pasuri, lindje ose çdo shkak tjetër.”*, ndërsa në nenin 26, ky Pakt sanksionon: *“Të gjithë njerëzit janë të barabartë përpara ligjit dhe kanë të drejtë mbrojtjeje të barabartë të ligjit pa kurrfarë dallimi. Lidhur me këtë, ligji duhet të ndalojë çdo diskriminim dhe të garantojë për të gjithë, mbrojtje të barabartë dhe efektive, kundër çdo diskriminimi e sidomos për shkak të racës, ngjyrës, seksit, gjuhës, fesë, opinionit politik dhe çdo opinionit tjetër, origjinës kombëtare apo shoqërore, pasurisë, lindjes ose çdo shkak tjetër.”*

Liria e shprehjes është një e drejtë Kushtetuese, e parashikuar nga neni 22, ku sanksionohet: *“Liria e shprehjes është e garantuar.”*

Liria e shprehjes garantohet edhe në kuadër të akteve të tjera ndërkombëtare të ratifikuara nga vendi ynë. Liria e shprehjes sanksionohet nga neni 10, i KEDNJ-së, ku përcaktohet : *“1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së shprehjes. Kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit dhe lirinë për të marrë*

ose për të dhënë informacione dhe ide pa ndërhyrjen e autoriteteve publike dhe pa marrë parasysh kufijtë. Ky nen nuk i ndalon Shtetet që t'u kërkojnë ndërmarrjeve të transmetimit audioviziv, televiziv ose kinematografik të pajisen me licencë. 2. Ushtrimi i këtyre lirive që përmban detyrime dhe përgjegjësi, mund t'u nënshtrohet atyre formaliteteve, kushteve, kufizimeve ose sanksioneve të parashikuara me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë kombëtare, integritetit territorial ose sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit dhe parandalimin e krimit, për mbrojtjen e shëndetit ose të moralit, për mbrojtjen e dinjitetit ose të të drejtave të të tjerëve, për të ndaluar përhapjen e të dhënave konfidenciale ose për të garantuar autoritetin dhe paanshmërinë e pushtetit gjyqësor.”

Liria e shprehjes garantohet edhe në kuadër të Paktit Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike. Në nenin 19, të Paktit, sanksionohet se: *“1. Secili duhet të ketë të drejtën e opinionit pa ndonjë ndërhyrje. 2. Secili duhet të ketë të drejtën e lirisë së shprehjes; kjo e drejtë përfshin lirinë e kërkimit, marrjes dhe përhapjes së informacioneve dhe ideve të të gjitha llojeve, pavarësisht nga kufijtë, qoftë me gojë, me shkrim, në formë të shtypur ose artistike, ose me çdo mjet tjetër të zgjedhur prej tij. 3. Ushtrimi i lirive të parashikuara në paragrafin 2 të këtij neni, nënkupton detyra dhe përgjegjësi të posaçme. Për rrjedhojë ai mund t'u nënshtrohet disa kufizimeve të cilat duhet të përcaktohen shprehimisht me ligj dhe të jenë të domosdoshme: (a) Për respektimin e të drejtave ose të reputacionit të të tjerëve; (b) Për mbrojtjen e sigurisë kombëtare, të rendit publik, të shëndetit ose të moralit publik.”*

Liria e shprehjes, përfshin lirinë e mendimit dhe lirinë për të marrë dhe për të shprehur ose për të dhënë informacione dhe ide, pa ndërhyrje. Liria e mendimit dhe e shprehjes janë thelbësore për çdo shoqëri dhe përbëjnë gurin e themelit për zhvillimin e çdo personi dhe çdo shoqërie të lirë dhe demokratike. Liria e mendimit, nuk i nënshtrohet asnjë kufizimi apo ndërhyrje. Asnjë person nuk mund të jetë subjekt i asnjë ndalimi ose kufizimi, për shkak të mendimeve/opinioneve të tij aktuale, të perceptuara apo të supozuara. Të gjitha format e mendimit janë të mbrojtura, duke përfshirë mendimet politike, shkencore, historike, morale ose të natyrës fetare. Liria e shprehjes, përfshin, shprehjen/dhënien dhe marrjen e komunikimeve në çfarë do lloj forme të ideve dhe mendimeve, të cilat janë të transmetueshme tek të tjerët. Kjo lloj lirie nuk është absolute dhe është subjekt i kufizimeve. Ushtrimi i lirisë së shprehjes përmban në vetvete detyrime dhe përgjegjësi.

Liria e shprehjes është subjekt i kufizimeve, sipas përcaktimit të nenit 17, të Kushtetutës. Sipas kësaj dispozite Kushtetuese, kufizimi i të drejtave dhe lirive të parashikuara në Kushtetutë mund të vendosen vetëm me ligj, për një interes publik ose për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve. Kufizimi duhet të jetë në përpjesëtim me gjendjen që e ka diktuar atë. Këto kufizime nuk mund të cenojnë thelbin e lirive dhe të të drejtave dhe në asnjë rast nuk mund të tejkalojnë kufizimet e parashikuara në Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Referuar KEDNJ, kufizimi i këtyre të drejtave përcaktohet nga neni 9/2 dhe 10/2.

Këto parashikime shkojnë në të njëjtën linjë edhe me rregullimin dhe nivelin e kufizimeve të zbatueshme për këto të drejta, të parashikuara nga traktatet e të drejtave të njeriut në kuadër të Kombeve të Bashkuara, të cilat vendi ynë i ka ratifikuar, sikurse është Pakti për të Drejtat Civile dhe Politike. Ky traktat i të drejtave të njeriut rregullon ushtrimin dhe kufizimet e zbatueshme për këto të drejta në nenet 18/3 dhe 19/3 të tij.

Neni 17, i KEDNJ-së, ndalon shpërdorimin e të drejtave, duke sanksionuar: *“Asnjë nga dispozitat e kësaj Konvente nuk mund të interpretohet se i jep një Shteti, grupimi ose individ, të drejtë që të përfshihet në ndonjë veprimtari ose të kryejë ndonjë akt që synon cënimin e të drejtave dhe lirive të përcaktuara në këtë Konventë ose kufizime më të gjera të këtyre të drejtave ose lirive sesa është parashikuar në Konventë”*. Një ndalim të ngjashëm e gjejmë të formuluar edhe në nenin 5, të Paktit Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike, ku sanksionohet: *“1. Asnjë dispozitë e këtij Pakti nuk mund të interpretohet asisoj sikur i njeh një shteti, një grupi ose një personi çfarëdo të drejta për të zhvilluar ndonjë veprimtari ose për të kryer një veprim që synon prishjen e të drejtave dhe lirive të njohura në këtë Pakt ose kufizimin e tyre në një shkallë më të gjerë se sa parashikohet me këtë Pakt.”*

Sipas jurisprudencës së vendosur nga GJEDNJ, kufizimet e vendosura nga neni 10/2 i KEDNJ, zbatohen jo vetëm për 'informacionet' ose 'idetë' që priten në mënyrë të favorshme ose konsiderohen si jofyese ose si çështje indiferente, por edhe për ato që ofendojnë, tronditin ose shqetësojnë shtetin ose çdo sektor të popullsisë. Të tilla janë kërkesat e pluralizmit, tolerancës dhe mendjegjerësie pa të cilat nuk ka “shoqëri demokratike”. Kjo do të thotë, ndër të tjera, se çdo “formalitet”, “kusht”, “kufizim” ose “dënim” i vendosur në këtë sferë duhet të jetë në proporcion me qëllimin legjitim të ndjekur”. (*Handyside kundër Mbretërisë së Bashkuar, vendimi datë 7 dhjetor 1976, paragrafi 49*).

Toleranca dhe respekti për dinjtet të barabartë të të gjitha qenieve njerëzore përbëjnë themelet e një shoqërie demokratike dhe pluraliste. Duke qenë kështu, si një çështje parimi mund të konsiderohet e nevojshme që në shoqëri të caktuara demokratike të dënohen apo edhe të parandalohen të gjitha format e shprehjes të cilat përhapin, nxisin, promovojnë apo justifikojnë urrejtjen të bazuar tek mungesa e tolerancës. (*Erbakan kundër Turqisë, vendimi 6 korrik 2006, paragrafi 56*)

Në nenin 3, pika 1, të LMD, sanksionohet se: *“1. “Diskriminim” është çdo dallim, përjashtim, kufizim ose preferencë, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji, që ka si qëllim ose pasojë pengesën ose bërjen të pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët të të drejtave e lirive themelore të njohura nga Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe nga ligjet në fuqi.”*

Një nga format e shfaqjes së diskriminimit, është “gjuha e urrejtjes”, e cila përkufizohet në pikën 8, të nenit 3, të LMD, sipas përkufizimit vijues: *“8. “Gjuha e urrejtjes” është çdo formë e shprehjes në publik, me çdo mjet, e promovimit, nxitjes së denigrimit, urrejtjes ose shpifjes, çdo shqetësim, fyerje, stereotip negativ, stigmatizim ose kërcënim ndaj një personi ose grupi*

personash, si dhe çdo justifikim i të gjitha formave të shprehjes e bazuar në një listë joshteruese të shkaqeve, sipas nenit 1 të këtij ligji.”

“Gjuha e urrejtjes”, si një nga format e shfaqjes së diskriminimit, është e ndaluar nga neni 5, pika 1, e LMD, ku sanksionohet se: “1. Ndalohet diskriminimi për shkaqet e përmendura në nenin 1 të këtij ligji dhe mosmarrja në shqyrtim, sipas rasteve të përmendura në nenin 3 të këtij ligji, e një ankimi ose procedure, si dhe çdo forme tjetër sjelljeje që pengon zbatimin e parimit të trajtimit të barabartë.”

Sipas Rekomandimit nr. R(97) 20 të Komitetit të Ministrave për shtetet anëtare për “Gjuhën e urrejtjes”⁴, termi “gjuhë urrejtjeje” do të kuptohet si mbulim i të gjitha formave të shprehjes që përhapin, nxisin, ose justifikojnë urrejtjen racore, ksenofobinë, antisemitizmin ose forma të tjera urrejtjeje të bazuara në intolerancë, duke përfshirë: intolerancën e shprehur nga nacionalizmi agresiv dhe etnocentrizmi, diskriminimi dhe armiqësi kundër pakicave, emigrantëve dhe njerëzve me origjinë emigrante.”

Rekomandimi Nr.15 i Politikës së Përgjithshme të Komisionit Evropian kundër Racizmit dhe Intolerancës (ECRI) “Për Luftimin e Gjuhës së Urrejtjes”, miratuar më 8 Dhjetor 2015⁵, e përkufizon “gjuhën e urrejtjes”: “gjuha e urrejtjes duhet të kuptohet si avokim, promovim apo nxitje në çfarëdo formë të denigrimit, urrejtjes apo përgojimit të një personi apo grupe personash, si edhe si ngacim, ofendim, stereotipizim, stigmatizim apo kërcënim ndaj personit apo grupi personash dhe justifikimi i të gjitha llojeve të mëparshme të shprehjes mbi shkaqet e racës, ngjyrës, prejardhjes, përkatësisë kombëtare apo etnike, moshës, aftësisë së kufizuar, gjuhës, fesë apo besimit, seksit, gjinisë, identitetit gjinor, orientimit seksual dhe karakteristikave të tjera personale apo statusit”.

Po sipas Rekomandimit Nr.15, të ECRI-t, vlerësimi nëse ekziston rreziku që aktet e mësipërme të ndodhin, duhet të merret duke pasur parasysh rrethanat specifike në të cilat përdoret “gjuha e urrejtjes”.

Në mënyrë të veçantë duhet të mbahet parasysh:

- a) konteksti në të cilin po përdoret gjuha e urrejtjes në fjalë (konkretisht, nëse ekzistojnë tashmë tensione të rënda brenda shoqërisë ku përcillet kjo gjuhë e urrejtjes);
- b) aftësinë e personit që përdor gjuhën e urrejtjes për të ushtruar ndikim mbi të tjerët (p.sh. duke qenë udhëheqës politik, fetar ose komunitar);
- c) natyrën dhe forcën e gjuhës së përdorur (p.sh. nëse është provokuese dhe e drejtpërdrejtë, përfshin përdorimin e keqinformimit, stereotipizimin negativ dhe stigmatizimin, ose është në gjendje të nxitë akte dhune, frikësimi, armiqësie ose diskriminimi);

⁴ Miratuar nga Komiteti i Ministrave më 30 tetor 1997 në takimin e 607-të të Zëvendës Ministrave

⁵ Në vijim referohet me akronimin Rekomandimi Nr.15, i ECRI-t.

d) kontekstin e komenteve specifike (nëse janë një dukuri e izoluar ose janë ritheksuar disa herë dhe nëse ato mund të vlerësohen si të kundërbalancuara nga të tjerët ose nga vetë folësi apo dikush tjetër, sidomos gjatë një debati);

e) mediumin (formatin) e përdorur (nëse mundëson përgjigje të menjëhershme nga publiku, për shembull një aktivitet që ndodh "direkt");

dhe f) natyrën e publikut (nëse ka në dispozicion mjetet dhe prirjen apo ndjeshmërinë për t'u përfshirë në akte dhune, frikësimi, armiqësie ose diskriminimi)⁶.

Në dy vendime, *Behar dhe Gutman kundër Bullgarisë* (nr. 29335/13, datë 16.02.2021) dhe *Budinova dhe Chaprazov kundër Bullgarisë* (nr. 12567/13, datë 16.02.2021), GJEDNJ, ka vendosur disa faktorë me rëndësi, (që nuk janë shterues) të cilët duhet të merren në konsideratë kur vlerësohet, nëse deklaratat publike negative në lidhje me një grup shoqëror ngrihen mbi “*nivelin e ashpërsisë*” për t’u konsideruar diskriminuese. Faktorët me rëndësi, që sipas GJEDNJ duhet të merren në konsideratë janë:

1. Karakteristikat e grupit (për shembull madhësia e tij, shkalla e homogjenitetit, cënueshmëria e tij e veçantë ose historia e stigmatizimit dhe pozicioni i tij përballë shoqërisë në tërësi);
2. Përmbajtjen e saktë të deklaratave negative në lidhje me grupin (në veçanti, shkallën në të cilën ato mund të përcjellin një stereotip negativ për grupin në tërësi, dhe përmbajtjen specifike të atij stereotipi);
3. Formën dhe kontekstin në të cilin janë bërë deklaratat, shtrirjen e tyre (që mund të varet nga vendi dhe si janë bërë), pozicioni dhe statusi i autorit të tyre dhe shkalla në të cilën ato mund të konsiderohen se kanë ndikuar një aspekt thelbësor të identitetit dhe dinjitetit të grupit.

Sipas GJEDNJ-së, është ndërveprimi i të gjithë këtyre faktorëve që ka rëndësi. Pra, faktorët e sipërcituar duhen konsideruar në mënyrë kumulative që të mund të vlerësohet niveli i ashpërsisë.

Kufizimi i “gjuhës së urrejtjes” duket se kërkon një pajtim të dy grupeve të vlerave: kërkesat e shoqërisë demokratike për të lejuar debat të hapur dhe autonomi dhe zhvillim individual me detyrimin gjithashtu bindës, për të parandaluar sulmet ndaj komuniteteve vulnerabël dhe për të siguruar pjesëmarrjen e barabartë dhe jodiskriminuese të të gjithë individëve në jetën publike. Në këtë kontekst, çështja thelbësore që shtrohet në çështjen objekt shqyrtimi, është pesha respektive që ka liria e shprehjes, në raport me të drejtën për të jetuar të lirë nga diskriminimi dhe për të gëzuar respekt të barabartë, të të gjithë personave pa dallim.

Sa më sipër rezulton se, kufizimi i lirisë së shprehjes, është një kërkesë e imponuar nga parashikimi që bëhet në LMD, i cili sanksionon se gjuha e urrejtjes përbën një nga format e shfaqjes së diskriminimit dhe se çdo formë diskriminimi e parashikuar nga ky ligj, është e ndaluar.

⁶ Rekomandimi Nr.15, i ECRI-t, Relacioni Shpjegues, Pjesa B “Përkuftizime”, nën-ndarja “Përkuftizimi i gjuhës së urrejtjes”, pika 16.

Në Rekomandimin CM/Rek (2022)16, të Komitetit të Ministrave, të Këshillit të Europës për shtetet anëtare për masat për luftën kundër gjuhës së urrejtjes (miratuar nga Komiteti i Ministrave më 20 Maj 2022 në sesionin e 132), përcaktohet se: *“Në vlerësimin e ashpërsisë së gjuhës së urrejtjes dhe përcaktimin e llojit të përgjegjësisë, nëse ka, duhet t'i atribuohet ndonjë shprehjeje specifike, autoritetet e shteteve anëtare dhe palët e tjera të interesuara, duke ndjekur udhëzimet e dhëna nga praktika gjyqësore përkatëse e Gjykatës, duhet të marrin parasysh faktorët e mëposhtëm dhe ndërveprimin ndërmjet tyre: përmbajtja e shprehjes; konteksti politik dhe social në kohën e shprehjes; qëllimi i folësit; roli dhe statusi i folësit në shoqëri; si shpërndahet apo përforcohet shprehja; aftësia e shprehjes për të çuar në pasoja të dëmshme, duke përfshirë afërsinë e pasojave të tilla; natyra dhe madhësia e audiencës dhe karakteristikat e grupit të synuar.”*

Gjithashtu, rezulton plotësisht e qartë se, kufizimi i i lirisë së shprehjes, të pretenduar nga subjekti, kërkohet për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve, që në rastin konkret është sigurimi i barazisë dhe mbrojtja nga diskriminimi i personave për shkak të aftësisë së kufizuar të tyre.

Në këtë mënyrë përmbushen dy kushtet mbi bazën e të cilave mund të kufizohet liria e shprehjes. Kushti i parë që kufizimi bëhet me ligj dhe në rastin konkret një kufizim i tillë përcaktohet në kuadër të LMD. Ndërkohë që, kushti i dytë, sipas të cilit kufizimi mund të justifikohet vetëm për shkaqet e përcaktuara shprehimisht nga Kushtetuta, përlligjet me faktin se, mbrojtja e të drejtave të personave që janë PAK, si në rastin objekt shqyrtimi, përbën një prej shkaqeve kufizuese të përcaktuara nga Kushtetuta. Ajo që mbetet të vlerësohet është domosdoshmëria dhe proporcionaliteti.

“Gjuha e urrejtjes”, si një formë diskriminimi, sipas LMD-së, nënkupton përdorimin e një ose më shumë *formave të shprehjes*, përkatësisht, promovimin ose nxitjen e denigrimit, urrejtjes apo shpifjes të një personi ose grupi personash, si dhe çdo shqetësim, fyerje, stereotipizim negativ, stigmatizim ose kërcënim i një personi ose personave të tillë dhe çdo justifikim të të gjitha këtyre formave të shprehjes, që bazohet në një listë të hapur të shkaqeve të mbrojtura nga diskriminimi, të parashikuara në nenin 1, të LMD-së, ku në mënyrë të shprehur parashikohet shkaku i aftësisë së kufizuar.

Sipas LMD-së, “*shprehja*” përfshin, fjalët dhe publikimet në çfarëdo formë, përfshirë edhe përmes medias elektronike, si edhe përhapjen dhe ruajtjen e tyre. Gjuha e urrejtjes mund të marrë formën e fjalëve të shkruara apo të shqiptuara, apo forma të tjera si foto, imazhe, shenja, simbole, piktura, muzikë, pjesë teatrale apo video, por edhe sjelljeje të caktuara, siç janë gjestet për të komunikuar një ide, mesazh apo mendim.

Pra, “*Gjuha e urrejtjes*”, lidhet me forma të ndryshme të shprehjes, që i drejtohen një personi apo grup personash, mbi bazën e statusit apo karakteristikave personale të personit apo grupit të personave dhe ekzistenca e kontekstit publik është kriter ligjor thelbësor. Shprehja konsiderohet e

përdorur në publik kur ndodh në një vend/ambient fizik apo përmes mjeteve elektronike të komunikimit, në të cilat publiku i gjerë ka akses.

Sipas GJEDNJ-së, sulmi kundër reputacionit të personit/personave duhet të arrijë një nivel të tillë të rëndë, në mënyrë që të shkaktojë paragjykim të gëzimit të së drejtës së respektimit të së drejtës nga individi/individët.

Gjuha e urrejtjes konsiderohet e tillë edhe kur efekti që prodhon apo krijon pritshmërinë se mund të nxisë drejt kryerjes së akteve të dhunës, frikësimit armiqësisë apo diskriminimit.

Për të vlerësuar nëse ekziston rreziku që aktet e promovuara ose të nxitura nga gjuha e urrejtjes të ndodhin, Komisioneri ka marrë në konsideratë rrethanat e mëposhtme, në përputhje me frymën e Rekomandimit Nr. 15 të ECRI-t.

Komisioneri vlerëson se, në rastin objekt shqyrtimi shprehja është realizuar nëpërmjet fjalëve të deklaruara dhe në mënyrë publike, pasi gjuha në shqyrtim e përdorur nga z. E. V, është bërë në një platformë televizive, e cila përfshihet në mjetet e përhapjes së gjuhës së urrejtjes.

Rezulton se, më datë 14.12.2023, në televizionin ABC News, është transmetuar emisioni “Real Story”, drejtuar nga gazetari S. B, ku i ftuar ishte Kryetari i Bashkisë së Tiranës, z. E. V. Tematika e prezantuar në ekranin e Tv ABC News, ishte: *“Pse nuk ka incenerator në Sharrë? E. V në Real Story/ABC News Albania.”*

Nga subjekti ankues, Fondacioni, është pretenduar se gjatë bisedës së zhvilluar dhe shprehjes së mendimeve nga ana e z. V është përdorur një gjuhë jo e përshtatshme, gjuhë të cilën ata e konsiderojnë *“gjuhë urrejtjeje”* kundrejt personave me aftësi të kufizuara (pjesë e të cilëve janë edhe personat me sindromën Down)

Pikërisht përsa më lart, subjekti ankues, Fondacioni, ka paraqitur ankesë kundër Kryetarit të Bashkisë, z. V, në të cilën pretendohet për diskriminim në formën e *“gjuhës së urrejtjes”*, për shkak të aftësisë së kufizuar.

Lidhur me disponimin e videos së emisionit apo linkut zyrtar të Tv ABC News, që është dhe autoriteti që e disponon dhe ka autorësinë e tij, Komisioneri ka kërkuar nga Televizioni që një kopje e tij, t’i vihet në dispozicion, në funksion të procesit hetimor të ankesës në fjalë.

Tv ABC News, si autoriteti që mban autorësinë e sa më sipër, pavarësisht kërkesave të përsëritura të Komisionerit, nuk ka vënë në dispozicion të tij sa është kërkuar, për qëllim të hetimit administrativ të ankesës së DSA.

Në rastin konkret, institucioni i Komisionerit ka zbatuar detyrimet ligjore të parashikuara jo vetëm në ligjin e tij rregullator, por dhe detyrimet e parashikuara në ligjin nr. 35/2016 *“Për të*

drejtat e autorit dhe të drejtat e tjera të lidhura me to”, pavarësisht se, referuar nenit 78⁷, të tij, materiale të tilla, lejohen të riprodhohen pa autorizimin e autorit ose të titullarit të së drejtës së autorit dhe pa shpërblim, për kryerjen e detyrave që lidhen për përdorimin dhe kryerjen e procedurave gjyqësore, administrative.

Për rrjedhojë, bazuar në sa më sipër, si dhe në mungesë totale të informacionit, parashtrimeve a qëndrimit të mbajtur nga ana e z. V/Kryetar i Bashkisë së Tiranës, Komisioneri, ka analizuar kontentin e intervistës së z. V në emisionin “Real Story”, datë 14.12.2023, të gazetarit S. B, akesuar ne linkun: <https://abcnews.al/real-story-me-s-b-14-12-2023/>.

Fjalët e thëna nga z. V në këtë intervistë, janë në kontekstin e sqarimit të çështjes, kur në fillim të dhjetorit 2023, Struktura e Posaçme Anti Korrupsion/SPAK kishte filluar procedimin penal duke lëshuar urdhër arreste ndaj 15 shtetasve për vepra penale që lidhen me procedurat e dhënies me koncension të mbledhjes, trajtimit e përpunimit të mbetjeve të Bashkisë së Tiranës apo ndryshe inceneratori.

Në mes të 15 shtetasve, për të cilët SPAK, kishte lëshuar urdhrat për masat e sigurimit, figurojnë edhe dy punonjës (apo ish-punonjës) të Bashkisë së Tiranës, të cilët kanë qenë në përbërje të komisionit për dhënien me koncension të trajtimit të mbetjeve/inceneratorit, për të cilat cilat organi procedues ka patur të dhëna se kanë fallsifikuar në ushtrim të detyrës.

Analiza e Komisionerit bazohet në deklarimin e z. V, konkretisht në minutat 33:03-33:23, të intervistës së tij, transkriptuar si më poshtë:

“S.B, kij parasysh se, me ligjin e punës që e kam bërë vetë, 1 në 24 veta në bashki apo në çdo institucion të administratës janë me aftësi të kufizuara.

Dikush mund të thotë: “More, aftësia ime mendore e tillë ishte dhe kështu ma priti mendja. Pra, është shumë evazive kjo pjesa. E, megjithatë, nuk është roli im të gjykojë prokurorinë apo gjykatën. Roli im, si autoritet, është jo vetëm të ofroj gjithë dokumentet, por edhe të inkurajoj këdo që t’i përgjigjet drejtësisë.”

Kodi i Procedurës Administrative, i ndryshuar, në nenin 80, pika 3, e tij ka përcaktuar se: *“Faktet tashmë të njohura për autoritetin publik ose faktet e njohura botërisht dhe faktet e prezumuara nga ligji nuk kanë nevojë për prova të mëtejshme.”*

Gjuha e përdorur nga z. V gjatë bisedës së zhvilluar me drejtuesin e emisionit, e cila është objekt shqyrtimi në këtë çështje, është bërë publike dhe si të tillë deklarimet e subjektit konsiderohen të njohura publikisht dhe Komisioneri ka administruar për efekt të hetimit administrativ regjistrimin ku janë bërë deklarimet të cilat janë marrë në shqyrtim.

⁷ “Përdorimi i veprave për procedura gjyqësore, administrative dhe procedura të tjera zyrtare” parashikon se: “Veprat me të drejtë autori do të lejohen të riprodhohen dhe të përcillen për publikun, për rastet konkrete, pa autorizimin e autorit ose të titullarit të së drejtës së autorit dhe pa shpërblim, për kryerjen e detyrave që lidhen me sigurinë publike, për përdorimin dhe kryerjen e procedurave gjyqësore, administrative, parlamentare dhe procedurave në arbitrazh, përveçse në rastin e përmbledhjeve”.

Nga këqyrja e videoregjistrimit, lidhur me pjesën e pretenduar nga Fondacioni, Komisioneri saktëson se, ka analizuar gjuhën e përdorur nga z. V, referuar transkriptit më lart, të cilën e ka vlerësuar *nëse potencialisht kishte premisa për një gjuhë që shkon në tejkalim të lirisë së shprehjes*.

Në këtë kuadër, pala ankuese pretendon se, fjalët e Kryetarit të Bashkisë të thëna në intervistën televizive sipas përshkrimit të dhënë, kanë krijuar përshtypjen, perceptimin në publik, që z. V e lidh shkëlqen e supozuar, të mundshme të ligjit, drejtëpërsëdrejti me aftësinë e kufizuar të këtyre personave, të cilët, në kuptim të ligjit janë me zotësi të plotë për të vepruar dhe të barabartë në të drejta e detyrime para ligjit.

Komisioneri evidenton faktin se, gjatë procedurës së shqyrtimit të kësaj çështjeje, në zbatim të parimit të paanësisë, transparencës, kontradiktoritetit, barazisë së armëve për një proces të rregullt ligjor, ofroi në mënyrë të përsëritur, mundësinë që subjekti kundër të cilit ishte paraqitur ankesa, të paraqiste para KMD-së, prapësimet dhe argumentet e tij lidhur me sa është pretenduar nga pala ankuese, në mënyrë që të mund të kundërshtonte apo sqaronte qëndrimin e tij lidhur me sa kishte deklaruar në këtë emision, apo pohimi nga ana e tij nëse kishte një keqkuptim të ndodhur përmes gjuhës së përdorur në kontekstin në fjalë.

Në kontekst të gjuhës së përdorur nga z. V në intervistën sipërcituar, Komisioneri, thekson se: Referuar kontetit sipërcituar, pala ankuese pretendon se, gjuha e përdorur nga ana e z. E.V, Kryetar i Bashkisë Tiranë është gjuhë denigruese dhe gjuhë urrejtje ndaj këtyre personave (PAK).

Duke ju referuar shprehjeve të përdorura nga z. E.V, Kryetar i Bashkisë Tiranë gjatë intervistës të datës 14.12.2023, gjatë të cilës pala ankuese pretendon se nga ky i fundit është përdorur gjuhë urrejtje, Komisioneri konstaton që në tërësinë e saj, biseda e zhvilluar nga z. V gjatë kësaj interviste, nuk përmban fjalë ose shprehje me natyrë të tillë që mund të konsiderohen si sulm i drejtpërdrejtë ose i nënkuptuar, ndaj kapacitetit, personalitetit apo reputacionit të personave që janë me aftësi të kufizuara.

Në tërësinë e saj, fjalët dhe gjuha e përdorur gjatë intervistës nga z. V, nuk sulmon, në mënyrë të drejtëpërdrejtë ose të nënkuptuar grupimin shoqëror të pretenduar nga pala ankuese.

Eshtë e dukshme se, fjalët e thëna nga z. V në këtë intervistë, janë në kontekstin e sqarimit të çështjes, kur në fillim të dhjetorit 2023, Struktura e Posaçme Anti Korrupsion/SPAK kishte filluar procedimin penal duke lëshuar urdhër arreste ndaj 15 shtetasve për vepra penale që lidhen me procedurat e dhënies me koncension të mbledhjes, trajtimit e përpunimit të mbetjeve të Bashkisë së Tiranës apo ndryshe inceneratori, në mes të të cilëve edhe dy punonjës (apo ish-punonjës) të Bashkisë së Tiranës, të cilët kanë qenë në përbërje të komisionit për dhënien me koncension të trajtimit të mbetjeve/inceneratorit, për të cilat cilat organi procedues ka patur të dhëna se kanë fallsifikuar në ushtrim të detyrës.

Fjalët e thëna nga z. V, nuk përbëjnë në vetvete qëllimin e kësaj interviste, pasi janë thënë në kontekstin e sqarimit të çështjes dhe tematikës së trajtuar në emision, lidhur me inceneratorin.

Ato janë cituar në një moment fragmentar të intervistës, i cili nuk ka një vijimësi përgjatë saj, në minutat e tjera të emisionit.

Për më tepër, Komisioneri ka patur në konsideratë edhe faktin që ky moment i pretenduar nga ana e Fondacionit, është një moment i veçuar dhe nuk ka patur ndonjë jehonë të mëtejshme apo komentime të tij, në media apo platforma të ndryshme sociale që të ketë përcjellë në publik shqetësim apo të krijojë dyshime për ndonjë ndikim të mundshëm negativ i cili të ketë afektuar në mënyrë të drejtpërdrejtë apo tërthorazi kategorinë e personave me aftësi të kufizuara.

Komisioneri vëren se, citimi në mënyrë fragmentare gjatë intervistës nuk ka patur për qëllim stereotipizimin negativ dhe stigmatizimin, apo nxitjen e frikësimit, armiqësisë ose diskriminimit të këtij grupimi personash. Pra, natyra e ashpërsisë së fjalëve të cituara nuk është e atij intensiteti apo natyre dhe as në qëllimin që përcjell në vetvete intervista, që të mund të konsiderohet se përbën veprim diskriminues apo të ketë elementë të gjuhës së urrejtjes kundrejt kësaj kategorie personash.

Pavarësisht faktit, se *në parim*, gjuha e përdorur dhe fjalët e zgjedhura gjatë bisedës në fjalë, *mund e duhet* të ishin më të kujdesshme dhe sa më neutrale, referuar kontekstit të një emisioni televiziv që ndiqet nga një publik i gjerë, Komisioneri nuk konstaton, ndonjë sulm abuziv apo të qëllimshëm specifikisht kundrejt personave me aftësi të kufizuara.

Komisioneri, thekson se, shprehje të ndryshme që mund të jenë fyese ose të karakterizuara nga paragjykitime dhe që mund të ngrejnë shqetësime për mungesën e ndjeshmërisë, mund të mos përmbushin prapen e ashpërsisë për t'i përiligjur ato si “*gjuhë urrejtje*” dhe rrjedhimisht si një formë diskriminimi sipas LMD.

Komisioneri thekson se, *gjuha e urrejtjes*”, konsiderohet e tillë, kur ajo përdoret që të nxisë apo krijon pritshmërinë që të ketë efektin e nxitjes, drejt kryerjes së akteve të dhunës, frikësimit, armiqësisë apo diskriminimit ndaj personave të shenjëstruar, që në rastin konkret pretendohet nga pala ankuese se janë PAK, e në veçanti, personat me sindromën Down.

Komisioneri, vlerëson se, fjalët dhe shprehjet e përdorura nga ana e z. E.V, Kryetar i Bashkisë Tiranë, janë cituar në pjesë fragmentare të intervistës së tij, dhe nuk janë të tilla që të nxisin apo krijojnë pritshmërinë që të kenë efektin e nxitjes, drejt kryerjes së akteve të dhunës, frikësimit, armiqësisë apo diskriminimit ndaj personave të shenjëstruar, në mënyrë që të përmbushin prapen e ashpërsisë të kërkuar për t'u konsideruar “*gjuhë urrejtje*”, sipas LMD. Dukshëm, shprehjet e përdorura nga ana e z. E.V, Kryetar i Bashkisë Tiranë nuk përiligjin kufizimin e lirisë së shprehjes.

Në përfundim, për sa më sipër, Komisioneri vlerëson se, pretendimi i ngritur nga pala ankuese se shprehjet e përdorura nga z. E.V, Kryetar i Bashkisë Tiranë nxisin urrejtjen, është i pabazuar.

Përfundimisht, Komisioneri arrin në konkluzionin se, shprehjet dhe gjuha e përdorur nga z. E. Veliaj, më datë 14.12.2023, gjatë emisionit “Real Story”, në televizionin ABC News, nuk përbën “gjuhë urrejtje⁸” në kuptim të nenit 3, pika 8, të ligjit nr.10221, datë 04.02.2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar dhe për rrjedhojë Komisioneri nuk konstaton shkelje të ligjit.

PËR KËTO ARSYE :

Bazuar në nenin 32 dhe 33 të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

V E N D O S I :

1. Konstatimin e mosdiskriminimit në formën e “gjuhës së urrejtjes”, për shkak të aftësisë së kufizuar, nga ana e Kryetarit të Bashkisë së Tiranës, z. E. V.
2. Kundër këtij vendimi lejohet ankim në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, brenda 45 ditëve nga marrja dijeni.

KOMISIONERI

Robert GAJDA

⁸ Nga praktika e KMD-së për rastet e ngjashme, citojmë vendimet e Komisionerit, me: nr. 218/2021, nr. 233/2021, nr. 109/2022, nr. 250/2023.